

လောကပါလ ဥပဒေရေးရာစာစောင်

ISSN 1513-9174

အမှတ်စဉ် ၂၈ (ဩဂုတ်လ ၂၀၀၇ ခုနှစ်)

မြန်မာနိုင်ငံရွှေ့နေများကောင်စီ

လောကပါလဂျပဒေရေးရာစာစောင်

အမှတ် ၁၂ (၂၀) ၂၀၀၇ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ

မြန်မာနိုင်ငံရွှေနေ့များကောင်စီ

ထောက်ပံ့သည့်အဖွဲ့အစည်း - Friedrich Naumann Stiftung (FNS)

ထုတ်ဝေဖြန့်ချိ - မြန်မာနိုင်ငံရွှေနေ့များကောင်စီ

မူပိုင် - မြန်မာနိုင်ငံရွှေနေ့များကောင်စီ

မျက်နှာပိုးဒီဇိုင်းနှင့်ကွန်ပျူတာစာပေ - ကိုဇော်ဇော်

သတ်ပုံသတ်ညွှန်း - ဥပဒေရေးရာသုံးသပ်သည့်အဖွဲ့

ပညာပေးရေးအတွက် ထပ်ဆင့် ကူးယူဖြန့်ချိမှုများကို အားပေးသည်။

ဥပဒေ ပညာဖြင့် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ငြိမ်းချမ်းမှုကို တည်ဆောက်အံ့

မြန်မာနိုင်ငံရွှေနေ့များကောင်စီ

P.O. Box 144, Mae Sot, Tak- 63110, Thailand
E-mail ; blcsan@ksc.th.com, Website; www.blc-burma.org

.....
အခြေခံဥပဒေရေးရာစာစောင်၊ အမှတ်စဉ် (၂၈) ၂၀၀၇ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ
မာတိကာ

အခြေခံဥပဒေရေးရာ စာမျက်နှာ

- နအဖ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကြောင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ပဋိပက္ခပိုမို ကြီးထွား ပြင်းထန်လာမည်ဖြစ်ကြောင်း ဥပဒေအရသုံးသပ်တင်ပြချက် — — ၄
- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် လူထုအခန်းကဏ္ဍ
 - ◆(အပိုင်း -၁) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပေါ်ပေါက်လာရေး အတွက် လူထုရဲ့ အခန်းကဏ္ဍ၊ — — — — — ၁၈
 - ◆(အပိုင်း -၂) လူထု၏ အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်ဖော် ဆောင် မည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၊ — — — — — ၂၂
 - ◆(အပိုင်း-၃) နအဖရဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမူများကို အမျိုးသားညီလာခံထဲမှာ ပြင်ခွင့်၊ ဖျက်ခွင့် တကယ်ရှိနိုင်ရဲ့ လား၊ — — — — — ၂၆
 - ◆(အပိုင်း -၄) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရှိတယ် ဆိုရုံနဲ့ ကောင်း တဲ့ တိုင်းပြည်ဖြစ်လာနိုင်ပါ့မလား၊ — — — — — ၃၀
 - ◆(အပိုင်း -၅) ဥပဒေစိုးမိုးရေးအခြေခံမှ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေကို ချည်း ကပ်ခြင်း၊ — — — — — ၃၄
 - ◆(အပိုင်း -၆) စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် အညီဘယ်လိုဖော်ဆောင်မလဲ၊ — — — — — ၃၈

တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး — — — — — ၄၂

- တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၊
- ငြိမ်းချမ်းစွာ ဝတ်ပြုဆုတောင်းသူများကို ဥပဒေမဲဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ သုံးသပ်ချက်များ၊ — — — — — ၅၀

ပိုင်းခြားစိတ်ဖြာသုံးသပ်ရာ

- အကြမ်းဖက်မှုများနှင့် ဥပဒေဆန့်ကျင်ချိုးဖောက်မှုများ ကျူးလွန်လျက်ရှိသော ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးအသင်းအား မတရားအသင်းအဖြစ် ကြေငြာရန်လိုအပ်ကြောင်း ထုတ်ပြန်ချက်၊ — — — — — ၅၉
- မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ဆန္ဒပြမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးသုံးသပ်ချက်များ၊ — — — ၆၂
- ညောင်နှစ်ပင် ညီလာခံမှ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမူများအပေါ် ဆွေးနွေးသုံးသပ်ခြင်း — — — — — ၆၉

အခြေခံဥပဒေရေးရာ

နအဖ၏ ဖွဲ့စည်းပုံကြောင့်လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း
ပဋိပက္ခပိုမိုကြီးထွားပြင်းထန်လာမည်ဖြစ်ကြောင်း
ဥပဒေအရသုံးသပ်တင်ပြချက်

(ဦးအောင်ထူးသည် နယ်စပ်အခြေစိုက်မြန်မာနိုင်ငံရွှေနေများကောင်စီ၏ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးဖြစ်ပြီး အောက်ဖော်ပြချက်များသည် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားကောင်စီက ကြီးမှူးကျင်းပသော ဇူလိုင်လ (၁၅)ရက်၊ သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲတွင် ဦးအောင်ထူး၏ ပြောကြားချက်များမှကောက်နုတ်ချက်များဖြစ်သည်။)

မှတ်တမ်းဌာန

နိဒါန်း

ကြွရောက်လာကြတဲ့ အမျိုးသားကောင်စီခေါင်းဆောင်များ၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ကြီးများ၊ ညီလာခံတက်ခဲ့တဲ့ မိတ်ဆွေများအားလုံးကို ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ ခုနက ကျွန်တော်တို့နောက်မှရောက်လာတဲ့ ကိုယ်စားလှယ်ကြီး ဦးခွန်မြင့်ထွန်း ပြောတဲ့ အချက်တရပ်ကနေ စတင်ပါမယ်။ အဲဒါက ဘာလဲဆိုတော့ အထဲမှာဖြစ်နေတဲ့အခြေအနေပါ။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တရပ်ရှိတာဟာ မရှိတာထက်ပိုကောင်းတယ်ဆိုတဲ့ စဉ်းစားချက်ကြီး ပေါ်နေတယ်ဆိုတဲ့ ဦးခွန်မြင့်ထွန်း ပြောတဲ့အချက်ပါ။ ကျွန်တော်တို့လည်း အဲဒီသတင်းတွေ ကြားနေရတယ်။ မီဒီယာမှာ လည်းကြားနေရတယ်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အခု လုံးဝမရှိဘူး။ မရှိတာထက်စာရင် နအဖ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပေါ်လာရင် အပေါက်ကလေးတွေ ရနိုင်ပြီးတော့ ဒီအပေါက်ကလေးတွေကနေပြီး ဆက်လက် ဆောင်ရွက်သွားမယ်ဆိုရင်တော့ တိုင်းပြည်အတွက်အကျိုးရှိသွားနိုင်တယ်။ အဲဒီစဉ်းစားချက်တွေဖြစ်နေတယ်။ ကျွန်တော် ဆွေးနွေးတင်ပြချင်တဲ့ အချက်ကတော့ ဒါဟာတကယ်လက်တွေ့ ဖြစ်နိုင်ရဲ့လားဆိုတာကို အမျိုးသားညီလာခံက ချမှတ်ထားတဲ့ အခြေခံမူတွေအပေါ်မှာ သုံးသပ်တင်ပြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အချက် (၃) ချက် တင်ပြလိုပါတယ်။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဟူသည်

ပထမတချက်ကဘာလဲဆိုတော့ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုတာ လူထုရဲ့အခွင့်အရေးကိုပြဌာန်းထားပြီးတော့ အစိုးရရဲ့လုပ်ပိုင်ခွင့်တွေကိုကန့်သတ်ထားတဲ့စာတမ်းဖြစ်တယ်။ အဲဒီလို စာတမ်းမျိုးဖြစ်မှသာလျှင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဟာ ရှိတာကောင်းမှာဖြစ်တယ်။ ဘာကြောင့်ကောင်းလဲဆိုတော့ အဲဒီလိုဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပေါ်လာရင် လက်ရှိတည်ဆဲ ဥပဒေတွေထဲကနေပြီးတော့ မတရားတဲ့ဥပဒေတွေအားလုံးကိုဖျက်သိမ်းလို့ရတယ်။ နောက်ပြဌာန်းတဲ့ဥပဒေတွေဟာလည်းပဲ အဲဒီဖွဲ့စည်းပုံနဲ့ဆန့်ကျင်လို့မရဘူး။ အဲဒီ ဖွဲ့စည်းပုံအတိုင်း ပြဌာန်းရမှာဖြစ်တယ်။ ဒုတိယအချက်ကဘာလဲဆိုတော့ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဟာ အ

တိတ်ကဖြစ်ရပ်တွေကို ပြန်လည်သုံးသပ်၊ လက်ရှိရင်ဆိုင်နေရတဲ့ပြဿနာတွေဘာကြောင့် ဖြစ်ပွားရတယ်ဆိုတဲ့ အကြောင်းအရင်းကိုရှာဖွေ၊ အနာဂတ်မှာ အကောင်းဘက်ကို ဦးတည် ပြောင်းလဲနိုင်ဖို့ ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းရတာဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဟာ တကယ့် ကို လေးနက်တဲ့ သဘောဆောင်ပါတယ်။ ဒီလိုဖွဲ့စည်းပုံမျိုးပေါ်လာရင်တော့ ခုနက ဦးခွန်မြင့် ထွန်း ပြောတဲ့အခြေအနေမျိုးဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ နောက်တတိယနဲ့ အရေးအကြီးဆုံး အချက်က ဘာလဲဆိုတော့ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဟာ ပဋိပက္ခတွေကိုငြိမ်းချမ်းစွာဖြေရှင်းနိုင် တဲ့ အခြေခံကနေပြီးတော့ လူ့အဖွဲ့အစည်းနဲ့ တိုင်းပြည်ရဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက်ကြီးမားတဲ့ အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေဖို့လိုပါတယ်။ ဒီအပေါ်ကနေပြီး နအဖရဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံကို ဆန်းစစ်ကြည့်ရ မယ်။ ဆန်းစစ်ကြည့်ဖို့လိုတယ်။

မတရားသောတည်ဆဲဥပဒေများကိစ္စ

အခြေခံအခွင့်အရေးများဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းချက်လို့ ပြောလို့ရတဲ့အချက်တွေကိုတင် ပြချင်ပါတယ်။ အဲဒါကဘာလဲဆိုတော့ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးလုံခြုံမှုနဲ့ ပတ်သက်တာဖြစ်ပါတယ်။ ပုဂ္ဂိုလ် ရေးလုံခြုံမှုနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ အပိုဒ် (၃၅) မှာ တင်ပြထားတာရှိတယ်။ တချို့ပညာတတ် တွေတောင် မျက်စိလည်သွားတာရှိတယ်။ ခုနပြောတဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တရပ်ရှိတာ ပိုကောင်းတယ်ဆိုတဲ့ စဉ်းစားချက်မျိုးမှာဒါမျိုးတွေလည်းပါတယ်။ သာမန်ကြည့်လိုက်ရင် တွေ့လို့ရပါတယ်။ “ဘယ်သူ့ကိုမှ စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိတဲ့ တရားသူကြီးရဲ့ ချုပ်မိန့်မရရှိဘဲနဲ့ (၂၄) နာရီထက်ပို၍ ချုပ်နှောင်ထားခြင်းမပြုရ၊ အဲဒီလိုပြဋ္ဌာန်းထားတာဖြစ်တယ်။” သာမန်ကြည့် လိုက်ရင်တော့ သိပ်ကောင်းနေတာပဲ။ ရှေ့မှာဘာပါလဲဆိုတော့ “တည်ဆဲ ဥပဒေတရပ်ရပ် အရခွင့်ပြုသည့် ကိစ္စမှတစ်ပါး” အဲဒါကို ကျွန်တော်တို့ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ သဘောအရ ဘာခေါ်သလဲဆိုတော့ ချွင်းချက်ပြဋ္ဌာန်းချက်လို့ ခေါ်တယ်။ “တည်ဆဲဥပဒေ တရပ်ရပ်အရ ဆိုရင်တော့ ချုပ်ခွင့်ရှိတယ်။ ဒါမှမဟုတ်လို့ရှိရင်တော့ (၂၄) နာရီထက် ပိုချုပ်ခွင့်မရှိဘူး။” ဒီလိုသဘောနဲ့ ပြဋ္ဌာန်းထားတာဖြစ်တယ်။ တည်ဆဲဥပဒေတရပ်ရပ်ဆိုတော့ ကျွန်တော် ပြန်လေ့လာကြည့်တယ်။ လေ့လာကြည့်တဲ့အခါကျတော့ တည်ဆဲဥပဒေ တော်တော် များများ တွေ့ရတယ်။ ဥပမာဆိုကြပါစို့။ တည် ဆဲဥပဒေမှာ တချို့ဥပဒေတွေရှိတယ်။ (၁၉၇၅) ခုနှစ် နိုင်ငံတော်အား နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီး သူများ၏ ရန်မှကာကွယ်သည့် ဥပဒေ၊ ဒီ ဥပဒေဟာ အဆိုးဆုံးဥပဒေဖြစ်တယ်။ အဲဒီ ဥပဒေအရ ယနေ့အချိန်မှာ လူတယောက်ကို(၅) နှစ်အထိ ချုပ်ထားလို့ရတယ်။ ဒီ ဥပဒေနဲ့ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ကိုယ်တိုင် လက်ရှိအချုပ်ခံ နေရ ဆဲဖြစ်မယ်။ အဲဒီ ဥပဒေဆက်ရှိနေတယ်။ နအဖ ရဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပေါ်လာပေမယ့် အဲဒီအချက်ဟာ ရှင်းနေတယ်။

မတရားဥပဒေများဖျက်သိမ်းရေး

နောက်အချက်တခုကို ပြန်ရှင်းပြလိုပါတယ်။ အခြေခံအခွင့်အရေးများကဏ္ဍမှာ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ စည်းရုံးခွင့်၊ စုဝေးခွင့်နဲ့ဆိုင်တဲ့ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ ပြဋ္ဌာန်းချက်ကအရေးကြီးတဲ့ပြဋ္ဌာန်းချက်တချက်ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါ အပိုဒ် (၁၀) မှာ ပြဋ္ဌာန်း ထားတယ်။ အဓိက ဘာလဲဆိုတော့ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ စည်းရုံးခွင့်၊ စုဝေး

ခွင့်နှင့်ဆိုင်တဲ့ပြဌာန်းချက်ဖြစ်တယ်။ တင်ပြချင်တဲ့အချက်ကဘာလဲဆိုတော့ “နိုင်ငံသားတိုင်း သည် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေး၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေး သို့မဟုတ် ပြည်သူတို့၏ ကိုယ်ကျင့်တရားအလိုငှာပြဌာန်းထားသည့် ဥပဒေများနှင့် မဆန့်ကျင်လျှင်” ဆိုတာပါပြီးသားဖြစ်တယ်။ လက်ရှိ နအဖ ကြိုက်သလိုပြဌာန်းထားတဲ့ ဖိနှိပ်တဲ့ဥပဒေတွေ အတော်များများ ရှိတယ်။ အဲဒီဥပဒေတွေနဲ့မဆန့်ကျင်ဘူးဆိုရင်တော့ ထုတ်ဖော်ပြောခွင့်ရှိ တယ်။ ကျန်တာတွေ ကျွန်တော်တို့ပြောခွင့်မရှိဘူး။ (၁၉၇၄) ဥပဒေမှာ အဲဒီသဘောမျိုး ပြဌာန်းထားခဲ့တယ်။ ဆိုရှယ်လစ်စီးပွားရေးစနစ်ကို မဆန့်ကျင်လျှင် လွတ်လပ်စွာစည်းဝေးခွင့်၊ စုရုံးခွင့်၊ ဆန္ဒပြခွင့်ရှိတယ်။ အဲဒီ ဖွဲ့စည်းပုံထွက်လာတဲ့အခါကျတော့ (၁၉၇၄) မှာ အလုပ် သမားတွေ ဆန္ဒပြကြတယ်။ ဖွဲ့စည်းပုံကိုပြီးဆန္ဒပြတယ်။ ကျွန်တော်တို့မှာ ဖွဲ့စည်းပုံအရ ဒီအခွင့်အရေး ရှိသွား ပြီတဲ့။ ဆန္ဒပြမှုကို ဒိုင်း ဒိုင်း ဒိုင်း ဆိုပြီးပစ်ခတ်နှိမ်နင်းခဲ့တယ်။ ပြီးတော့ ဘာရင်းသလဲဆိုတော့ မင်း တို့မတွေ့ဘူးလားတဲ့။ ဖွဲ့စည်းပုံကပြဌာန်းထားတယ်။ ဆိုရှယ်လစ်စီးပွားရေးစနစ်ကို ဆန့်ကျင် လို့မရဘူး။ ဆန့်ကျင်ရင် စည်းဝေးခွင့်မရှိ။ စုရုံးခွင့်မရှိ။ ပြောဆိုခွင့်မရှိ။ ဒီလိုလူထုတွေ ခံခဲ့ရတာဖြစ်တယ်။ ဒီအတိုင်းပဲ နောက်တခါပိုဆိုးတဲ့ အခြေ အနေနဲ့ ခံရဦးမယ်။ ဒီပြဌာန်းချက် ကြောင့်ဖြစ်တယ်။ ကျွန်တော်တင်ပြချင်တဲ့အချက်က အခု ပြောနေတဲ့ လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ စည်းဝေးခွင့်၊ စုရုံးခွင့်တွေကို ကန့်သတ်ထားတဲ့ တည်ဆဲဥပဒေ တွေရှိတယ်။ (၁၉၅၀) အရေးပေါ်စီမံမှုအက်ဥပဒေ၊ (၁၉၇၅) နိုင်ငံတော်ကာ ကွယ်ရေးဥပဒေ၊ (၁၉၈၈) အဖွဲ့အစည်းများဖွဲ့စည်းခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေ၊ (၁၉၉၆) အမျိုးသား ညီလာခံအား ဆန့် ကျင်နှောင့်ယှက်ခြင်းမှကာကွယ်သည့်ဥပဒေ၊ (၁၉၆၂) ပုံနှိပ်ဥပဒေ၊ (၁၉၈၅) စွီဒီယိုဥပဒေ၊ (၁၉၉၆) ကွန်ပျူတာနည်းပညာဥပဒေ၊ (၁၉၉၆) ရုပ်ရှင်ဥပဒေ ဒီဥပဒေ တွအားလုံးဟာ ခုနကပြောတဲ့ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ ရေးသားခွင့်၊ ဖြန့်ချိခွင့် တွေကိုကန့်သတ်ထားတဲ့ ဥပဒေတွေဖြစ်တယ်။ အဲဒီဖိနှိပ်တဲ့ ဥပဒေတွေဆက်ရှိနေပြီးတော့ လူထုရဲ့ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ စည်းရုံးခွင့်၊ စီတန်းလှည့်လည်ခွင့်တွေ ငြင်းပယ်ခံရဦးမှာ ဖြစ်တယ်။

မရောင်ရာဆီလူးဖွဲ့ စည်းပုံ

ကျွန်တော်ဆက်တင်ပြချင်တာကတော့ ဖွဲ့စည်းပုံအရဥပဒေပြုရေးကဏ္ဍဖြစ်ပါတယ်။ ဥပဒေပြုရေးကဏ္ဍနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ နအဖကညီလာခံတက်နေတဲ့ ကိုယ်စားလှယ်တွေ အားလုံးကိုရောလူထုကိုပါ နည်းပညာအရနှိပ်စက်ထားတာတွေအများကြီးရှိတယ်။ တူး မြောင်းကိစ္စတွေ၊ ရေကာတာကိစ္စတွေ၊ ငါးဖမ်းတဲ့ကိစ္စတွေ အဲဒီဟာလည်ထွက်နေတယ်။ ကျွန် တော်အဲဒီဘက်ကမတင်ပြဘူး။ အရိုးရှင်းဆုံးကဏ္ဍကနေတင်ပြမှာဖြစ်တယ်။ အဲဒါကဘာ လဲဆိုတော့ ဥပဒေပြုတဲ့အခါမှာကျွန်တော်တို့တိုင်းပြည်မှာရင်ဆိုင်နေရတဲ့ ပြဿနာကဘာ လဲဆိုတော့ ဥပဒေပြုရေးလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုလုံးမှာလူထုရဲ့ပါဝင်ပတ်သက်ခြင်းကိုစနစ်တကျ ငြင်း ပယ် ခံရခြင်းသာဖြစ်တယ်။ အဲဒီကိစ္စဖြစ်နေသမျှ ကာလပတ်လုံး ကြိုက်တဲ့လွှတ်တော်မှာ ကြိုက်တဲ့ဥပဒေပြုပါ။ ကျနော်တို့လိုချင်တဲ့ ဥပဒေထွက်လာမှာမဟုတ်ဘူး။ လူထုအကျိုးပြုတဲ့ ဥပဒေထွက်လာမှာမဟုတ်ဘူး။ လူထုကိုဖိနှိပ်တဲ့ ဥပဒေဆက်ထွက်လာမယ်။ အဲဒါကိုကျနော်

တင်ပြချင်တယ်။ အဲဒီတော့ ဥပဒေပြုရေးကဏ္ဍကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရှုဒေါင့်ကနေစဉ်းစားဖို့လိုအပ်လာတယ်။

ပွင့်လင်းမြင်သာမှုဆိတ်သုဉ်း

ကျနော်အချက် (၉) ချက်တင်ပြလိုပါတယ်။ တချက်ကဘာလဲဆိုတော့ ဥပဒေပြုနေတဲ့အချိန်မှာ သတင်းစာတွဲကနေပြီးတော့ ကျနော်တို့ကိုယ်စားလှယ်တွေပြုနေတဲ့ ဥပဒေနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ဆွေးနွေးတင်ပြခွင့်ရှိရမယ်။ ရေးသားတင်ပြခွင့်ရှိရမယ်။ ဒါကိုလုံးဝဖိတ်ခေါ်ရမယ်။ လက်ရှိ နအဖ ညီလာခံမှာ ဘယ်ကိုယ်စားလှယ်မှဆွေးနွေးဘူး။ ဒုတိယတချက်က ကျွန်တော်တို့ကိုယ်စားလှယ်တွေက ဥပဒေပြုနေတဲ့အချိန်မှာ လူထုအသင်းအဖွဲ့တွေကနေပြီးတော့ ကျွန်တော်တို့ လွှတ်တော်ကို တင်ပြခွင့်ရှိရမယ်။ တတိယအချက်က အဲဒီအချိန်မှာ ပညာရှင်တွေကလည်း သူတို့ရဲ့ သုတေသနပြုချက်တွေကိုတင်ပြခွင့်ရှိရမယ်။ ကျွန်တော်ဘယ်လ်ဂျီယံ လွှတ်တော်မှာ လေ့လာခွင့်ရခဲ့တယ်။ လွှတ်တော်ကပညာရှင်တွေကို ဖိတ်ခေါ်တယ်။ ကျွန်တော်တို့က အခု သိပ္ပံနည်းပညာရပ်ဆိုင်ရာဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းတော့မယ်။ ခင်ဗျားတို့ အမြင်ကိုတင်ပြပါ။ ပညာရှင်တွေ တင်ပြခွင့်ရှိတယ်။ နောက်တခါ ဥပဒေပြုနေတဲ့ အချိန်မှာ တက္ကသိုလ်တွေမှာဥပဒေနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ ဆွေးနွေးငြင်းခုံမှုတွေရှိနေရမယ်။ နောက် တချက်က တရားစီရင်ရေးကဏ္ဍနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ ဥပဒေပြုရင် တရားသူကြီးတွေကို ပါဝင်ပတ်သက်ခွင့် ပေးဖို့လိုတယ်။ နောက်တချက်က အကြောင်းခြင်းရာအလိုက် ဥပမာ ကျွန်တော်တို့ HIV/AIDS နဲ့ဆိုင်တဲ့ကိစ္စကို ပြဋ္ဌာန်းတော့မယ်။ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကိစ္စကိုပြဋ္ဌာန်းတော့မယ်။ မြေကိစ္စကိုပြဋ္ဌာန်းတော့မယ်ဆိုရင် ဒါနဲ့ပတ်သက်လို့ သက်ဆိုင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ဖိတ်ခေါ်တင်ပြခွင့်ပြုရမယ်။ နောက်တခါ လွှတ်တော်ထဲမှာ ဥပဒေပြုရေးကိစ္စတွေကို ဆွေးနွေးနေကြတာကိုလည်း ဗီဒီယိုရိုက်ပြီးတော့ပြန်ချိခွင့်ရှိရမယ်။ နောက်တချက်က လွှတ်တော်ထဲမှာဆွေးနွေးနေတဲ့အချိန်မှာ လူထုတွေ တက်ရောက်နားထောင်ခွင့်ရှိရမယ်။ နောက်ဆုံးတချက်ကဘာလဲဆိုတော့ လွှတ်တော်က ဥပဒေပြုရေး ကိစ္စနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဆွေးနွေးတဲ့ မှတ်တမ်းတွေအကုန်လုံးကို လူထုလေ့လာခွင့်ရအောင် စနစ်တကျ ထုတ်ဝေဖြန့်ချိရမယ်။ ဒီလိုအချက်အလက်တွေ ဘယ်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်၊ နအဖ ညီလာခံကိုတက်တဲ့ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တွေဆွေးနွေးတာကို နအဖညီလာခံမှာ ကျွန်တော်တို့ မကြားခဲ့ဘူး။ ရှိမှာလည်းမဟုတ်ဘူး။ နအဖ ရဲ့ မူထဲမှာ လုံးဝမပါဘူး။ ဒီလိုဖြစ်စဉ်မျိုးတွေမရှိဘဲနဲ့ ကြိုက်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တက်ပြု။ ဥပဒေတွေဟာ မတရားတဲ့ဥပဒေတွေ ဆက်ဖြစ်နေဦးမှာပဲ။

တရားစီရင်ရေးမဏ္ဍိုင် လွတ်လပ်မှု

နောက်တခုက တရားစီရင်ရေးနဲ့ပတ်သက်တဲ့ကဏ္ဍဖြစ်တယ်။ တရားစီရင်ရေး နဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ (၂) ချက်တင်ပြချင် ပါတယ်။ အဲဒါဘာလဲဆိုတော့ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွေ မှာကျင့်သုံးတဲ့တရားစီရင်ရေး။ အဲဒီတရားစီရင်ရေးနဲ့ပတ်သက်ပြီး တော့ (၂) ပိုင်းရှိပါတယ်။ တပိုင်းက ဘာလဲဆိုရင် တရားစီရင်ရေးမဏ္ဍိုင်လွတ်လပ်မှုဖြစ်တယ်။ နောက်တချက်က ဘက်မလိုက်

တဲ့တရားစီရင်ရေးဖြစ်တယ်။ ဒါက ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွေမှာကျင့်သုံးပြီးတော့ ရှိသင့်တဲ့တရားစီရင်ရေးမူဖြစ်ပါတယ်။ အောက်မှာ နအဖချမှတ်ထားတဲ့ မူ (၃) ချက်နဲ့ယှဉ်ကြည့်ပါ။ ကြည့်လိုက်ရင်သာမန်အားဖြင့်တူသလိုလိုရှိတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ “ဥပဒေနှင့်အညီ လွတ်လပ်စွာတရားစီရင်ရေး” ဟ...ငါတို့မင်းတို့ကိုပေး ထားတာပဲ။ ကျွန်တော်တို့ရှိသင့်တဲ့မူက ဘာလဲဆိုတော့ “တရားစီရင်ရေးမဏ္ဍိုင်လွတ်လပ်မှု” မြန်မာစာကိုကြည့်လိုက်ပါ။ သာမန်အားဖြင့်ကြည့်ရင်တူသလိုလိုပဲ။ ကျွန်တော်တင်ပြချင်တဲ့အချက်က ဒီဥစ္စာလုံးဝဖြောင့်ဖြောင့်ကြီး ဆန့်ကျင်နေတယ်။ ဘာကြောင့်ဆန့်ကျင်သလဲဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့ပြောတဲ့တရားစီရင်ရေးမဏ္ဍိုင်လွတ်လပ်မှုဆိုတာ (Institutional Independence) ဖြစ်တယ်။ တရားစီရင်ရာမှာမဏ္ဍိုင်အရလွတ်လပ်နေတယ်။ အောက်က နအဖပြောတဲ့မူကဘာလဲဆိုတော့ သူတို့ချထားတဲ့ဥပဒေဘောင်ထဲနေပြီးတော့ တရားစီရင်ခွင့်ရှိတယ်။ ဒီနှစ်ခုက လုံးဝဖြောင့်ဖြောင့်ကြီးဆန့်ကျင်နေတယ်။ တရားစီရင်ရေး မဏ္ဍိုင်လွတ် လပ်မှုကို ဘယ်လိုဆုံးဖြတ်မလဲ။ ဘယ်အခါမှာတရားစီရင်တာကို လွတ်လပ်တယ်လို့ ပြောမလဲ။ ဘယ်အခါမှာ မလွတ်လပ်ဘူးလို့ပြောမလဲ။ ပထမတချက်က တရားသူကြီးကို ဘယ်သူက ဘယ်လိုခန့်ထားသလဲဆိုတာသိဖို့လိုတယ်။ ဒုတိယတချက်က တရားသူကြီးတွေရာ ထူးတည်မြဲမှုကို ဘယ်လိုအာမခံသလဲဆိုတာသိဖို့လိုတယ်။ တတိယအချက် တရားသူကြီး တွေကိုဘယ်အခါမှာဖြုတ်ပိုင်ခွင့်ရှိသလဲ။ ဘယ်သူကဖြုတ်မလဲ။ ဘယ်လိုဖြုတ်မလဲဆိုတာ ကို အသေအချာပြဌာန်းထားရမှာဖြစ်တယ်။ နောက်တချက်က တရားသူကြီးရဲ့လစာနဲ့အသုံး စားရိတ်တွေကို ဘယ်လိုစီစဉ်ပေးသလဲ။ တရားသူကြီးလစာတွေကို အစိုးရဆီကလက်ဖြန့် ခံတောင်းနေရင်တရားသူကြီးမလွတ်လပ်တော့ဘူး။ နောက်တချက်က တရားစီရင်ရေးယန္တရားလည်ပတ်ဖို့အတွက် လိုအပ်တဲ့ဘဏ္ဍာငွေကြေးကို ဘယ်လိုစီစဉ်ပေးသလဲ။ အဲဒီ ယန္တရားတခုလုံးအတွက် ဘတ်ဂျက်(Budget)ဘယ်ကလာသလဲ။ နောက်တချက်က တရားစီရင်ရေးပိုင်းဆိုင်ရာနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ ဥပဒေပြဌာန်းမှုတွေအပေါ်မှာဘယ်လိုသက်ရောက်မှုတွေ ရှိသလဲ။ နောက်ဆုံးတချက်ကတော့ တရားရုံးတွေကိုဘယ်လောက်ထိအောင်လုပ်ပိုင် ခွင့်တွေ၊ ကြပ်မတ်ပိုင်ခွင့်တွေ အပ်နှင်းထားသလဲ။ အဲဒါဟာ ဘာကိုဆိုသလဲဆိုတော့ ဥပဒေ ပြုရေး အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းဆိုင်ရာနဲ့ပတ်သက်ပြီး တရားသူကြီးကဘယ်လောက်အထိလုပ်ပိုင်ခွင့် ရှိသလဲ။ ဒီအချက်အားလုံးပေါင်း (၇) ချက်နဲ့ အခြေခံအားဖြင့် တိုင်းတာပြီးတော့မှသာ ကျွန် တော်တို့ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမှာ ဒီ Idea ကိုလက်ခံရင် တရားစီရင်ရေးလွတ်လပ်မှုကို လက်ခံရင် အချက် (၇) ချက်ကို ထည့်သွင်းပြဌာန်းဖို့လိုပါတယ်။

၁၉၄၇ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ

အဲဒီအခြေခံကနေ ကျွန်တော်တို့က တရားသူကြီးချုပ်ကိုခန့်တဲ့ကိစ္စကို နှိုင်းယှဉ်တင်ပြပါမယ်။ အဲဒါဘာလဲဆိုတော့ (၁၉၄၇) ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ (၁၄၀) ဖြစ်တယ်။ (၁၉၄၇) အခြေခံဥပဒေမှာအားနည်းချက်တွေအများကြီးရှိတယ်။ တချိန်တည်းမှာပဲ အားကောင်းချက်တွေလည်း အများကြီးရှိပါတယ်။ အဲဒီအားကောင်းချက်က ကျွန်တော်တို့ဂုဏ်ယူရမှာဘာလဲဆိုတော့ (၁၉၄၇) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအောက်မှာ တရားစီရင်ရေး လွတ်လပ်မှုရှိခဲ့တယ်။ ဒါသမိုင်းဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအချိန်တုန်းက တရားသူကြီးချုပ်ကို ဘယ်လိုခန့်

သလဲ။ အချက် (၃) ချက်တင်ပြပါမယ်။ တချက်ကဘာလဲဆိုတော့ ဝန်ကြီးချုပ်နဲ့တိုင်ပင်ရ တယ်။ ဒုတိယအချက်က လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ရဲ့တွဲဖက် အစည်းအဝေးရဲ့သဘောတူညီချက်နဲ့ ခန့်ရတယ်။ တတိယအချက်က နိုင်ငံတော်သမ္မတကခန့်ရတယ်။ အချက်သုံးချက်ပါတယ်။ နည်းနည်းရှင်းပြချင်တဲ့အချက်ကဘာလဲဆိုတော့ ဝန်ကြီးချုပ်နဲ့တိုင်ပင်ရတယ်ဆိုတာက အဲဒီ တုန်းက (၁၉၄၇) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ဝန်ကြီးချုပ်ကတရားသူကြီးချုပ်ကို ခန့်ခွင့်မရှိတူး။ တိုင်ပင်လို့ပဲရတယ်။ ဘာကြောင့်လဲ။ ဝန်ကြီးချုပ်က သူကအုပ်ချုပ်ရေးအာဏာကိုအမြင့် ဆုံးကိုင်ထားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တယ်။ တင်ပြချင်တဲ့အချက်က (၁၉၄၇) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ တရားသူကြီးချုပ်ကိုခန့်တာက အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းဆိုင်ရာက မဟုတ်ဘူး။ တရားသူကြီးချုပ်ကို ခန့်တာ က သမ္မတဖြစ်တယ်။ သာမန်အားဖြင့်ကြည့်ရင် နအဖရဲ့အခြေခံမူမှာလည်း သမ္မတဆို တာကို သုံးထားတော့ အဲဒီဟာကိုသေချာနားမလည်တဲ့သူက ဘယ်လိုမှစဉ်း စားလို့မရဘူး။ ဒါအတူတူပဲလို့ထင်တယ်။ ဒါပေမယ့်လုံးဝကွာပါတယ်။ ဘယ်မှာကွာသလဲ ဆိုတော့ (၁၉၄၇) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမှာသမ္မတက နိုင်ငံ့ဂုဏ်ဆောင်သမ္မတပဲဖြစ်တယ်။ နိုင်ငံ့ကျက်သရေ ဆောင် သမ္မတ ဖြစ်တယ်။ သမ္မတမှာအုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ လုံးဝ မရှိဘူး။ ဒါကြောင့် သမ္မတကို ခန့်ခွင့်ပေးထားတယ်။ (၁၉၄၇) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမှာ တရားသူကြီးချုပ်ကိုခန့်တာ သိပ် ပညာပါတယ်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးစခေတ် ကျွန်တော်တို့ခေါင်းဆောင်တွေ သိပ်အမြော် အမြင်ကြီးတယ်။ ဒီလိုခန့်ခဲ့တဲ့အခါမှာ တရားသူကြီးချုပ်နဲ့ တရားစီရင်ရေးမဏ္ဍိုင်ဟာ လွတ် လပ်ပြီး လူထုအခွင့်အရေးတွေကို အတော်များများ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခွင့်ရခဲ့တယ်။ အဲဒီခေတ်ကဆိုရင် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုက သူ့ရဲ့အ တိုက်အခံနိုင်ငံရေးသမားတွေကိုဖမ်းတဲ့ အခါ တိုင်းမှာ တရားရုံးချုပ်ကိုတင်တဲ့အခါမှာ တရားရုံးချုပ်ကနေပြီးတော့ ရှေ့တော်သွင်းစာခွန်တော် အမိန့်ကို ထုတ်ပြီးတော့ လွတ်ပေးလိုက် တာတွေအများကြီးရှိခဲ့တယ်။ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု ကိုယ်တိုင်က ညည်းငြူခဲ့တာတွေရှိတယ်။ အဲဒီ လောက်အထိအောင် လွတ်လပ်မှုရှိခဲ့တယ်။

အတိတ်နှင့် အနာဂတ်လွှတ်တော်

နအဖရဲ့အခြေခံမူကျတော့ နိုင်ငံတော်သမ္မတကခန့်မယ်။ သမ္မတချင်း ကွာသွားပြီ။ နိုင်ငံတော်သမ္မတက အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာကို ရာနှုန်းပြည့်ကိုင်ထားတယ်။ သူက တရား သူကြီးချုပ်ကိုခန့်မှာ။ လွှတ်တော်ရဲ့သဘောတူညီချက်နဲ့ ခန့်သွားမယ်။ တူသလိုလိုပဲ။ ဒါ ပေမယ့် မတူတဲ့အချက်ကဘာလဲဆိုတော့ လွှတ်တော်ချင်းကမတူတော့ဘူး။ (၄၇) လွှတ် တော်မှာ လွှတ်တော်အမတ်တွေအားလုံးက ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းခံရသူတွေ။ အခု နအဖလွှတ်တော်က အားလုံးသိတဲ့အတိုင်းပဲ။ အနည်းဆုံး (၄) ပုံ (၁) ပုံက စစ်ဗိုလ်တွေပါ တော့မယ်။ ဒီလွှတ်တော် ဘယ်လိုအခြေအနေရှိတယ်ဆိုတာခန့်မှန်းလို့ရတယ်။ တတိယ အချက်က အဆိုးဆုံးက ဘာလဲဆိုတော့ (၄၇) ဖွဲ့စည်းပုံအောက်မှာ လွှတ်တော်မှာ လွတ် လွတ်လပ်လပ် ငြင်းခုန်ဆွေးနွေးလို့ရတယ်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးခေတ်မှာ ဦးဘဦးကို တရားသူကြီးချုပ်ခန့်ဖို့ကြိုးစားတယ်။ ကန့်ကွက်ချက်တွေအများကြီးပေါ်လာတယ်။ ဦးဘဦးကိုမခန့်သင့်ဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဦးဘဦးဟာ အင်္ဂလိပ်ခေတ်မှာ အမှုထမ်း ကောင်းရခဲ့တယ်။ ဆာဘွဲ့ ရခဲ့တာ။ ဒီလိုလူမျိုးကို သွားခန့်ရင် ကျုပ်တို့တိုင်းပြည် ကြီးနစ်နာ

မှာပေါ့။ ပြင်းပြင်းထန်ထန်ဆွေးနွေးငြင်းခုံခဲ့ကြပြီးမှ ဦးဘဦးရဲ့ ဥပဒေပညာအရည်အချင်းကို လေးစားအသိအမှတ်ပြုတဲ့ အခြေခံနဲ့ တရားသူကြီးချုပ်အဖြစ် ခန့်ခွဲတယ်။ တရားသူကြီးချုပ် သက်တမ်းပြည့်တော့ ဦးဘဦးက နိုင်ငံတော်သမ္မတဖြစ်သွားတယ်။ ဦးဘဦးနိုင်ငံတော်သမ္မတ အဖြစ်ကနေ အငြိမ်းစားယူသွားတော့ ဦးဘဦးနေရာမှာ တရားသူကြီးချုပ်အဖြစ် တာဝန်ထမ်း ဆောင်ခဲ့တဲ့ ဒေါက်တာသိမ်းမောင်ကို သမ္မတ တင်သင့်/မတင်သင့် လွှတ်တော်ထဲမှာ လွှတ် တော်ထဲမှာ ငြင်းခုံဆွေးနွေးခဲ့ကြတယ်။ မတင်ဖြစ်ခဲ့ဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဦးဘဦးကို တရားသူကြီးချုပ်အဖြစ်ကနေ နိုင်ငံတော်သမ္မတ တင်ခဲ့ပြီး နောက်ထပ်တရားသူကြီးချုပ် တဦးကို နိုင်ငံတော်သမ္မတတင်ဦးမယ်ဆိုရင် အစဉ်အလာဖြစ်သွားနိုင်တယ်။ နောင်လာမယ့် တရားသူကြီးချုပ်တွေဟာ နိုင်ငံရေးသမားတွေနဲ့ ပေါင်းပြီး နိုင်ငံတော်သမ္မတဖြစ်ရေးကို လုံးပမ်း ကြမယ်ဆိုရင် တရားစီရင်ရေးလွတ်လပ်မှုကို ထိခိုက်နိုင်တယ်ဆိုပြီး ဒေါက်တာသိမ်း မောင်ကို သမ္မတမခန့်ခွဲဘူး။ အဲဒီတုန်းက လွှတ်တော်ရဲ့ ဆွေးနွေးချက်တွေ သိပ်စိတ်ဝင်စား စရာ ကောင်းတယ်။ လွှတ်တော်ဟာ ဂုဏ်ကျက်သရေရှိခဲ့တယ်။ ဒါပေမယ့် နအဖ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို လွှတ်တော်က ဘာကိုဆွေးနွေးရမလဲဆိုတော့ တချက်ပဲဆွေးနွေး ရမယ်။ အဲဒါကဘာလဲဆိုတော့ တရားသူကြီးချုပ်ရဲ့အရည်အချင်းမပြည့်စုံဘူးလို့ အထင်အ ရှားမပြနိုင်ရင် သမ္မတ တင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကို မင်းတို့လွှတ်တော်ငြင်းခွင့်မရှိဘူး။ ဥပဒေဘွဲ့ရ တယောက်၊ နအဖစစ်တပ်က လေ့ကျင့်ပေးထားတဲ့စစ်ဗိုလ်တယောက်၊ စစ်ဥပဒေကျောင်းဆင်း တယောက်ကို တရားသူကြီးချုပ် တင်ပေးလိုက်ပြီ။ ဒါပေမယ့် ဒီလူဟာအရည်အချင်းမရှိဘူးလို့ ဘာနဲ့ သက်သေပြမလဲ။ ဥပဒေ ဘွဲ့ရနေတယ်။ သူ့မှာတရားသူကြီးအတွေ့အကြုံရှိနေတယ်။ ဘာနဲ့ သက်သေပြမလဲ။ ဘယ် လောက်ခက်လဲစဉ်းစားကြည့်လေ။ အဲဒီတော့ နိဂုံးချုပ်ရရင် ဒီပြဋ္ဌာန်းချက်ကအုပ်ချုပ်ရေး အာဏာကိုင်တဲ့သမ္မတကနေပြီး သူကြိုက်တဲ့တရားသူကြီးချုပ် ကို ခန့်ချင်သလိုခန့်ခွင့်ပေး ထားတဲ့ပြဋ္ဌာန်းချက်ပဲဖြစ်တယ်။ တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီးတဦးကို ထုတ်ပယ်တဲ့ကိစ္စ၊ (၄၇) ဖွဲ့စည်းပုံနဲ့ ယှဉ်ကြည့်စေချင်ပါတယ်။ ဘယ်လောက် ခက်လဲ။ (၄၇) ဖွဲ့စည်းပုံက တရားစီရင် ရေးလွတ်လပ်မှုကို ထိန်းဖို့ထားထားတာ။ တော်ရုံတန်ရုံနဲ့ တရားရုံး ချုပ်တရားသူကြီးကို ရာထူးတာဝန်ကနေ ထုတ်ပယ်လို့မရဘူး။

ဘုရားအောက်၊ မျောက်အထက်

လက်ရှိ နအဖခေတ်မှာ တရားသူကြီးတွေဟာ တယောက်ပြီးတယောက် ဆင်းလိုက် တက်လိုက်ဖြစ်နေကြတယ်။ ဘာကြောင့်ပြုတ်သွားမှန်း ဘယ်သူမှမသိဘူး။ ဘယ်လိုဖြစ်မှန်း လည်းမသိဘူး။ ဖြုတ်တဲ့ ဥပဒေလည်း မရှိဘူး။ ၁၉၄၇ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရဆိုရင် အဲဒီကိစ္စသိပ်ခက်တယ်။ ဘာလို့ခက်လဲဆိုတော့ တရားသူကြီးချုပ်တယောက်ကို ဖြုတ်တော့မယ်ဆိုရင် လွှတ်တော်အမတ်ဦးရေ (၄) ပုံ (၁) ပုံ က လက်မှတ်ထိုးပြီး အကြောင်း ကြားရတယ်။ ပါးစပ်နဲ့ နှုတ်နဲ့ကန့်ကွက်လို့မရဘူး။ (၄) ပုံ (၁) ပုံက ကန့်ကွက်ရုံနဲ့မပြီးသေးဘူး။ တက်တဲ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တွေအား လုံးရဲ့ ထက်ဝက်အနည်းဆုံးကထောက်ခံမှသာ အဲဒီစွပ်စွဲချက်ကို အရေးယူဖို့ စဉ်းစားလိမ့်မယ်။ အရေးမယူသေးဘူး။ ဒါကြောင့် တရားသူကြီးချုပ်တွေကို အရေးယူဖို့သိပ်ခက်တယ်။ ဒါပေမယ့် နအဖဖွဲ့စည်းပုံမှာ လွယ်လွယ် ပါပဲ။ ဘာလွယ်လဲဆိုရင် (၁) ချက်ပဲ သူတင်တယ်။ နိုင်ငံတော်ရဲ့ ကျေးဇူးသစ္စာကို ဖောက်ဖျက်

တယ် ဆိုတဲ့စွပ်စွဲချက်နဲ့ သမ္မတကတရားသူကြီးချုပ်ကို အရေးယူဖို့ အဆိုပြုနိုင်တယ်။ နိုင်ငံတော်ရဲ့ကျေးဇူးသစ္စာကို ဖောက်ဖျက်တယ် ဆိုတာဘာလဲ။ နအဖမူမှာ လည်း တလုံးမှမပါဘူး။ ဘယ်လိုရှင်းမလဲ ဒီဥစ္စာကို။ ဒါဟာ မသန့်ရှင်းတဲ့ နိုင်ငံရေး ဖြစ်တယ်။ ဒါဖြင့်ရင် ဦးခွန်ထွန်းဦးတို့လုပ်တဲ့ကိစ္စမျိုး အမှုတင်လိုက်ပြီ။ ဒါကို တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးချုပ် က နေပြီတော့ ဒီအမှုကို လွှတ်ပေးလိုက်ရင် နိုင်ငံတော်ကျေးဇူး သစ္စာကို ဖောက်ဖျက်တယ်ဆိုပြီး တရားသူကြီးချုပ်ဟာ သမ္မတကအချိန်မရွေးထဖြုတ်ဖို့ အဆိုပြုတာကိုခံရလိမ့်မယ်။ နအဖ ဖွဲ့စည်းပုံအရဆိုရင် ဒီလိုအခြေအနေတွေအောက်မှာ တရားသူကြီးချုပ်တွေ အလုပ်လုပ်ရ တော့မယ်။

ဝန်ကြီးချုပ်စနစ်နှင့် သမ္မတစနစ်

ပြဿနာကဘာလဲဆိုတော့ အုပ်ချုပ်ရေးနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ ဆွေးနွေးတဲ့အခါကျ တော့ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်အမျိုးမျိုးဘယ်လိုရှိတယ်ဆိုတာကို နအဖဥပဒေပညာရှင်တွေက လွှတ် တော်ကိုယ်စားလှယ်တွေကို အကြံပေးတာ မတွေ့ရဘူး။ အုပ်ချုပ်ရေးကဏ္ဍကို စဉ်းစားတော့ မယ်ဆိုရင် အနည်းဆုံး (၂) ချက်တော့ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များခေါင်းထဲမှာရှိဖို့ လိုပါ တယ်။ အဲဒါဘာလဲဆိုတော့ အနိမ့်ဆုံးအားဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေးနှစ်မျိုး နှစ်ဖုံရှိတယ်။ အဲဒါ ဘာလဲ ဆိုတော့ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးဆောင်တဲ့အုပ်ချုပ်ပုံစနစ်၊ သမ္မတ ဦးဆောင်တဲ့အုပ်ချုပ်ပုံစနစ်ဆိုပြီး (၂) ခုရှိပါတယ်။ အဲဒီ (၂) ခုက လုံးဝမတူဘူး။ ဒီ (၂) ခုရဲ့ အခြေခံလေးကို နည်းနည်းလေး ကျွန်တော်တင်ပြချင်တယ်။ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးဆောင်တဲ့ အုပ်ချုပ်ပုံစနစ်မှာ လွှတ်တော်ထဲမှာ အနိုင် ရနိုင်ငံရေးပါတီက အစိုးရဖွဲ့ရမယ်။ နောက်တ ချက်က ဝန်ကြီးချုပ်ဘယ်သူဖြစ်မယ်ဆိုတာမှန်း လို့ မရဘူး။ နောက်တချက်က သွယ်ဝိုက်ရွေးချယ်တင်မြှောက်တာဖြစ်တယ်။ ကျွန်တော်တို့ မဲပေးနိုင်တယ်။ ကျွန်တော်တို့လူထုကဝန်ကြီး ချုပ်ကိုတိုက်ရိုက်မဲပေးလို့မရဘူး။ နောက်တခါ မတူတဲ့ရွေးချယ်တင်မြှောက်ပုံစနစ်ကို ကျင့်သုံးခြင်းအားဖြင့် ဝန်ကြီးချုပ်ကိုထိန်းညှိပြီးတော့ ရွေးနိုင်တယ်။ နိုင်ငံရေးဟာ ညှိလို့ရတယ်။ ညှိကွက်တွေရှိတယ်။ ဒါဟာ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးဆောင် တဲ့စနစ်ရဲ့ အခြေခံတွေပဲဖြစ်တယ်။ သမ္မတနဲ့ မတူတော့ဘူး။ ဥပမာ အမေရိကန်ပြည် ထောင် စုမှာ သမ္မတစနစ်ကျင့်သုံးတယ်။ အဲဒီတော့ ဘာကွာသွားသလဲဆိုတော့ အမေရိကန်ဦး ဆောင်တဲ့စနစ်မှာကျတော့ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ ကိုကျင့်သုံးမယ့်သမ္မတကို သီးခြားရွေး ချယ်တင်မြှောက်ရတယ်။ အဲဒီတော့ သမ္မတကိုမှန်း လို့ရတယ်။ သမ္မတစနစ် တကယ့်စစ်စစ်မှာ လူထုက သမ္မတဘယ်သူဖြစ်မယ်ဆိုတာကို မှန်းလို့ရတယ်။ သမ္မတလောင်းနှစ်ဦးယှဉ်ပြိုင် အရွေးခံကြတာကိုး။ သမ္မတကို တိုက်ရိုက် ရွေးချယ်တာ။ ဒီနှစ်ခုက ကွာပါတယ်။ ဝန်ကြီးချုပ် စနစ်မှာကျတော့ တိုက်ရိုက်ရွေးချယ်မှာမဟုတ်တော့ဘူး။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တွေကို လူထုက မဲပေးရွေးလိုက်တယ်။ ဒေါ်စုက လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်သွားတယ် ဆိုကြပါစို့။ ကျွန်တော်တို့ကမဲပေးတာ ဒေါ်စုကိုလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်အောင်ပဲ မဲပေးတာ။ သူဝန် ကြီးချုပ်ဖြစ်လား၊ မဖြစ်လား မပြောနိုင်ဘူး။ သူဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်ခြင်းမဖြစ်ခြင်းဟာ ကျွန်တော် တို့လူထုနဲ့ မဆိုင်တော့ဘူး။ ဘာနဲ့ဆိုင်သလဲဆိုတော့ လွှတ်တော်နဲ့ ဆိုင်သွားတယ်။ လွှတ် တော်မှာ အနိုင်ရတဲ့ ပါတီက ဦးဆောင်ပြီးတော့အစိုးရဖွဲ့သွားမယ်။ ဒါမှမဟုတ်ရင်

အဲဒီအနိုင်ရပါတီက အမတ်နေ ရာအများစုရသော်ငြားလည်းပဲ နိုင်ငံရေးကြောင့် အမတ်နေရာအနည်းစုရတဲ့ ပါတီကို ဝန်ကြီးချုပ်ပေးချင်လည်းပေးမယ်။ ဒါ သူ့ညှိနှိုင်းမှုနဲ့ပဲ ဆိုင်တယ်။ ဒီလွှတ်တော်ထဲမှာ နိုင်ငံရေးအရ ညှိနှိုင်းခွင့်ကို ပေးထားတယ်။ ဒါဟာ ရည်ရွယ်ချက်ရှိတယ်။ သမ္မတစနစ် နဲ့လုံးဝကွာသွားပြီး သမ္မတစနစ်မှာ ဒီဥစ္စာမျိုးလုံးဝမရှိတော့ဘူး။ တကယ့်သမ္မတစနစ်စစ်စစ် ကျင့်သုံးတဲ့ တိုင်း ပြည်မှာ ဒါမျိုးတွေမရှိတော့ဘူး။ လွှတ်တော်က တခြား၊ သမ္မတက တခြားဖြစ်နေတယ်။ လွှတ်တော် က ဥပဒေပြုမယ်။ သမ္မတက အုပ်ချုပ်မယ်။ ဒါပဲဖြစ်တယ်။ အဲဒီတော့ ဒီနှစ်ခုစလုံးမှာကောင်းတာရှိတယ်။ အားနည်းတာရှိတယ်။ သမ္မတ ဦးဆောင်တဲ့စနစ်မှာကောင်းတာ ရှိတယ်။

ကမ္ဘာ့အတွေ့အကြုံများနှင့် ချိန်ထိုး

သမ္မတဦးဆောင်တဲ့ အုပ်ချုပ်မှုစနစ်ဆိုရင် မျက်စိထဲမှာပြေးမြင်တာ အမေရိကန်ရှိတယ်။ ဟိုမှာသမ္မတဦးဆောင်တဲ့ အုပ်ချုပ်မှုစနစ်နဲ့ သွားနေတာ ကောင်းနေတာပဲ။ မှန်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုဟာ ဘာကြောင့်ကောင်းလဲဆိုတော့ လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ ယေဘုယျအနေအထား တခုလုံးက ကောင်းနေတာ။ သူ့မှာ လွတ်လပ်တဲ့ အသင်းအဖွဲ့တွေရှိတယ်။ မီဒီယာရှိတယ်။ **Institution** တွေရှိတယ်။ လူထုက အခြေခံ အသိပညာ အားကောင်းတယ်။ အတတ်ပညာရှင်တွေ အားကောင်းတယ်။ သမ္မတကို ထိန်းနိုင်တဲ့ ယန္တရားတွေအများကြီးရှိတယ်။ လုပ်ချင်တာ လုပ်လို့မရဘူး။ ပြန်ချုပ်ကြည့်လိုက်တဲ့အခါ ဘာတွေ့ရလဲဆိုတော့ အမေရိကန်ပြည် ထောင်စုကလွဲရင် တစ်ကမ္ဘာလုံးမှာ သမ္မတအုပ်ချုပ်ပုံစနစ်နဲ့ သွားတဲ့ တိုင်းပြည်တွေ အခြေအနေကို ပြန်နိဂုံးချုပ်ကြည့်တဲ့အခါကျတော့ ကျနော်ချုပ်ကြည့်တာမဟုတ်ပါဘူး။ ပညာရှင်တွေ ချုပ်ကြည့်တာပါ။ ဘာသွားတွေ့ရလဲဆိုတော့ တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံတွေအနက်က **Third world** ပေါ့ဗျာ။ (၃၃) နိုင်ငံက အဲဒီစနစ်ကို ချမှတ် ကျင့်သုံးတယ်။ အဲဒီ နိုင်ငံတွေအားလုံးလိုလို ဝရန်းသုန်းကားဖြစ်ခဲ့တယ်။ တောင်ဗီယက်နမ်၊ လိုက်ဘေးရီးယား၊ လိုက်ဘေးရီးယားသမ္မတဆိုရင် အခုရုံးပါတက်နေရတယ်။ လက်တင်အမေရိကနိုင်ငံ အများ စုမှာသမ္မတစနစ်နဲ့ သွားခဲ့တယ်။ အဲဒီနိုင်ငံတွေအားလုံးနီးပါး ပြဿနာ တက်နေတယ်။ ပထမ (သို့) ဒုတိယကမ္ဘာ့နိုင်ငံတွေမှာ တနိုင်ငံမှာသမ္မတစနစ်ကို ချမှတ်ကျင့်သုံးနေတာ။ အဲဒါ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုကို ကျွန်တော်ပြောတာ။ သမ္မတစနစ် ကျင့်သုံးတဲ့နိုင်ငံအများစုဟာ ပြဿနာရှိတယ်။ ဝန်ကြီးချုပ်စနစ်ကို ကျင့်သုံးတဲ့တိုင်းပြည်က ဘာသွားတွေ့ရလဲဆိုတော့ တတိယကမ္ဘာ (၃) ပုံ (၂) ပုံ နီးပါးနိုင်ငံတွေမှာ ကျင့်သုံးတယ်။ ဖရိဖရဲဖြစ်မှုအတော်များကို ရှောင်လွှဲနိုင်တယ်။ ပြဿနာမရှိတော့မဟုတ်ဘူး။ တတိယကမ္ဘာ့နိုင်ငံတွေ ဝန်ကြီးချုပ် စနစ်ကိုကျင့်သုံးတဲ့အခါမှာ ဖရိဖရဲဖြစ်မှုတွေကို တော်တော့ကို ရှောင်လွှဲနိုင်တယ်။ ဒါက ပညာ ရှင်တွေ နိဂုံးချုပ်တာဖြစ်တယ်။

မြန်မာပြည်ပြဿနာ

သမ္မတစနစ်ကို ဆက်လေ့လာကြည့်တဲ့အခါကျတော့ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံမှာ တကယ်လို့များ သမ္မတဦးဆောင်တဲ့စနစ်စစ်စစ်ကို ကျင့်သုံးမယ်ဆိုလို့ရှိရင် ဒါကျွန်တော့်တင်ပြချက်ဖြစ်တယ်။ နအဖရဲ့သမ္မတစနစ်ကိုပြောတာ မဟုတ်ဘူးနော်။ တကယ့် သမ္မတ စစ်

စစ်စနစ်ကို ကျင့်သုံးမယ် ဆိုရင် ပြဿနာ သုံးခုတွေ့နိုင်တယ်။ (၁) လူမျိုးရေး ပြဿနာဖြစ် တယ်။ ဘယ်လူမျိုးကို သမ္မတတင်မလဲဆိုတဲ့ ပြဿနာဖြစ်တယ်။ (၂) သမ္မတကို တိုက်ရိုက် ရွေးချယ်ရမယ်။ တိုက်ရိုက်မဲပေးရမယ်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ကြီးဦးဖြူကို သမ္မတ အ ဖြစ် ကျွန်တော်တို့တင်မလား။ မဲအများစု ဘယ်သူရသွားမလဲ။ မဲအများစုရတဲ့သူ သမ္မတ ဖြစ်သွားမှာပဲ။ လူမျိုးတွေတာတွေ မခွဲခြားတော့ဘူး။ ပြဿနာကဘာလဲဆိုတော့ ကျွန်တော် တို့ ဗမာပြည်မှာလူဦးရေအရ ဗမာကလူဦးရေအများဆုံးဖြစ်တယ်။ ပြဿနာတွေရင်ဆိုင် ရဖို့ရှိတယ်။ (၃) အင်အားကြီးပါတီကနေ ဦးဆောင်ပြီးတော့ ထောက်ခံထားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က သမ္မတဖြစ်သွားမယ်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတွေကြားထဲမှာ မပြေလည်မှုတွေ ဖြစ်သွားနိုင် တယ်။ ဒါသမ္မတစနစ်ရဲ့ ပြဿနာပဲ။

စစ်ဗိုလ်သာ ရာသက်ပန်သမ္မတ

လက်ရှိနအဖရဲ့သမ္မတဦးဆောင်အုပ်ချုပ်မှုစနစ်မှာ ပြဿနာကိုဆက်ကြည့်ရအောင်။ နအဖရဲ့ သမ္မတရွေးချယ်မှုစနစ်က တကမ္ဘာလုံးမှာမရှိတဲ့စနစ်ဖြစ်တယ်။ ပြဿနာတက်သည် ဖြစ်စေ၊ မတက်သည်ဖြစ်စေ သမ္မတဦးဆောင်စနစ်နဲ့အုပ်ချုပ်တဲ့တိုင်းပြည်တွေမှာ အဓိကအား ဖြင့် သမ္မတကို တိုက်ရိုက်ရွေးချယ်တင်မြှောက်ပါတယ်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှာ ကြည့်ရင် **Electoral College** ရှိပေမယ့် တကယ်တော့ တိုက်ရိုက်ရွေးချယ်တင်မြှောက်တာပဲ။ နအဖသမ္မတစနစ်ကျတော့ တိုက်ရိုက်ရွေးချယ်တာ မဟုတ်တော့ဘူး။ လူထုကို မျက်လှည့် ပြလိုက်တာ။ အားလုံးသိတယ်။ အစုအဖွဲ့ (၃) ဖွဲ့ရှိတယ်။ အဲဒီအစုအဖွဲ့ (၃)မှာ ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်ကခန့်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ စစ်ဗိုလ်အစုတစ်ခုပါပါတယ်။ အဲဒီတော့ ဘာဖြစ်သွားလဲဆိုတော့ သမ္မတကလူထုကိုတာဝန်မခံတော့ဘူး။ လူထုက သမ္မတ ကိုထိန်းချုပ်ခွင့်မရှိတော့ဘူး။ နောက်တချက်က သမ္မတဦးဆောင်တဲ့ အုပ်ချုပ်ပုံ စနစ်ကိုကျင့် သုံးတဲ့နိုင်ငံတွေကျတော့ တရားရုံးချုပ်က သမ္မတကိုကြပ်မတ်လို့ရတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဒီမှာကျတော့ ပြောင်းပြန်ဖြစ် သွားတယ်။ သမ္မတကနေ တရားရုံးချုပ်ကိုကြပ်မတ်သွားတယ်။ နောက်တချက်က သမ္မတရွေး ကောက်ပွဲလုပ်တဲ့အခါမှာစစ်ဗိုလ်တဦးကအမြဲတမ်း သမ္မတ ဖြစ်သွားမယ်။ သမ္မတဖြစ်နိုင်တဲ့ အခြေအနေရှိတယ်။ သမ္မတမဖြစ်ရင် ဒုသမ္မတဖြစ်သွားမယ်။ အဲဒီတော့ ဘာဖြစ်သွားမလဲဆို တော့ အဲသည်လိုဆိုရင် အရပ်ဖက်ကပုဂ္ဂိုလ် သမ္မတ ဖြစ် သွားတာတောင်မှ ဒုသမ္မတနှစ်ဦးက စစ်ဗိုလ်တွေဖြစ်နေမယ်။ ဒါဖွဲ့စည်းပုံကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ပြဿနာဖြစ်တယ်။ နောက်တချက်က တချိန်တည်းမှာ လွှတ်တော်ထဲမှာလည်း (၄) ပုံ (၁)ပုံဟာ စစ်ဗိုလ်တွေ ဖြစ်နေတာဖြစ်တဲ့ အတွက်ကြောင့်မို့လို့ **Solid** မဲတော်တော်ရနေပြီ။ သမ္မတ ကလည်း စစ်ဗိုလ်သမ္မတ၊ လွှတ် တော်ထဲမှာလည်း (၄) ပုံ (၁) ပုံဟာ စစ်ဗိုလ်ဆိုတော့ **Solid** မဲတော်တော်ရနေပြီ။ အဲဒီတော့ ကျန်တဲ့ လွှတ်တော်အမတ်တွေက ထိုင်ကြည့်နေရုံပဲ ရတော့မယ်။

သမိုင်းတင်ရမည့်ဖွဲ့စည်းပုံ

နောက်တချက်က ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ရဲ့အထက်မှာ သမ္မတပဲရှိတဲ့အတွက် ကြောင့်မို့လို့ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးက ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ရဲ့အောက်ကိုရောက်သွားတယ်။ ဒါသိပ်အရေးကြီးတဲ့ပြဿနာဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်တော့ တိုင်းပြည်မှာ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး

က ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ရုံးအထက်မှာရှိရမှာဖြစ်တယ်။ အခု နအဖဖွဲ့စည်းပုံက ကာကွယ်
ရေးဦးစီးချုပ်က ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးရုံးအထက်ကိုရောက်နေတယ်။ နောက်တချိန်တည်းမှာ
စစ်ဗိုလ်တွေကို လည်းဆက်ခန့်သွားမယ်။ ဝန်ကြီးတွေချည်းပဲ။ ကာကွယ်ရေး၊ လုံခြုံရေး၊
ပြည်ထဲရေးနဲ့ အစရှိသဖြင့်ပေါ့ဗျာ။ နောက်ဆုံးပိုအရေးကြီးတဲ့အချက်က ဘဏ္ဍာရေးကော်မ
ရှင်ဖြစ်တယ်။ အဲဒီဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်မှာလည်း ဥက္ကဋ္ဌဟာ သမ္မတ ဖြစ်နေတယ်။ ဒီတ
လျှောက်လုံးကို ကြည့်တဲ့အခါမှာ အကုန်လုံးကို ဗဟိုကနေ အတင်းအကြပ် ထိန်းချုပ်တော့
မယ့် သဘောတော့ကို သွားတွေ့ရတယ်။ ခြုံငုံသုံးသပ်ရမယ် ဆိုရင်တော့ ဖွဲ့စည်းပုံတစ်ခုလုံးဟာ
လူထုလွှမ်းမိုးမှုသဘောတရားကပျောက်သွားတယ်။ စစ် ဖက်ဆိုင်ရာလွှမ်းမိုးမှုသဘောတရား
က အဓိကဖြစ်သွားတယ်။ မတူညီမှုကို တောက်လျှောက် ကျင့်သုံးတော့မယ်။ ဘယ်တော့မှ
သဟဇာတတည်တဲ့ခေတ်ကြီးကို တည်ဆောက်နိုင်တော့မှာ မဟုတ်ဘူး။ ကျွန်တော်တို့
သမိုင်းမှာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု အကြီးဆုံးဖွဲ့စည်းပုံကိုရတော့မယ်။ ဆိုးတာကဘာလဲဆိုတော့
စစ်ဘက်ဆိုင်ရာတရားစီရင်ရေးမှာ အမြင့်ဆုံးက ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်လိုပြောတယ်။
ဒါ့ကြောင့် တပ်မတော်တစ်လုံးဟာ အသက်နဲ့တကွ ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်ရဲ့လက်ထဲကို
ရောက်သွားမယ်။ အရပ်ဖက်တရားစီရင်ရေးနဲ့ မစစ်တော့ဘူး။ စစ်ဖက် တရားစီရင်ရေးဟာ
ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်လက်ထဲမှာပဲ ရှိတော့မယ်။ အယူခံတက်ခွင့်တွေပါ ဆုံးသွားပြီဆို
တဲ့အခါမှာ အောက်ခြေတပ်မတော်သားထုတစ်လုံးဟာ ကာကွယ်ရေး ဦးစီး ချုပ်အမိန့်ကို
အသေ နာခံရတော့မှာဖြစ်တယ်။

ကမ္ဘာ၏ တခြားတဘက်မှာ

နောက်တချက်က နိုင်ငံတကာဥပဒေရဲ့ဆက်စပ်မှု။
ယနေ့ဟာ **Globalization** ခေတ်ဖြစ်သွားပြီ။ နိုင်ငံတကာဥပဒေ တွေကို
ကျွန်တော်တို့တိုင်းပြည်ကဘယ်လို လက်ခံမလဲဆိုတာပါရမှာဖြစ်တယ်။ အဲဒါလည်း ဖွဲ့စည်း
ပုံမှာ မပါဘူး။ ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်နဲ့ သူ့လက်ပါးစေစစ်ဗိုလ်တွေသာခြယ်လှယ်သွားတော့
မယ်။ ကျွန်တော်ဆက်တင်ပြချင်တဲ့ အချက်ကဘာလဲဆိုတော့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နဲ့ပတ်
သက်လို့ ထိထိရောက်ရောက်ကာကွယ်ဖို့ ဘာပြဋ္ဌာန်းချက်မှမပါဘူး။ ကနေ့ကာလက
သတင်းခေတ်ဖြစ်တယ်။ **Information** ခေတ်၊ အဲဒီတော့ **Information** နဲ့ပတ်သက်ပြီး
တော့ သတင်းဌာနတွေ၊ သတင်းလုပ်ငန်းတွေကနေပြီးတော့ လူ့အဖွဲ့အစည်းကို အကျိုးပြု
နေကြတယ်။ ဒါပေမယ့် နအဖဖွဲ့စည်းပုံမှာလွတ်လပ်တဲ့သတင်းဌာနတွေ အားကောင်းစွာ
လည်ပတ်တည်ရှိနိုင်ဖို့အတွက် ဘာပြဋ္ဌာန်းချက်မှမပါဘူး။ နိုင်ငံရေးပါတီတွေမဆိုထားနဲ့
သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မယ့်အဖွဲ့တွေ၊ **HIV/ AIDS** တို့လို
ရောဂါတွေ ခံစားနေရတဲ့လူတွေကို စောင့်ရှောက်မယ့်အဖွဲ့တွေ၊ နောက်မိဘမဲ့ကလေးတွေ၊
ဒုက္ခရောက်နေတဲ့အ မျိုးသမီးတွေကို စောင့်ရှောက်မယ့်အဖွဲ့တွေ အဲဒါတွေအားကောင်းစွာ
လှုပ်ရှားခွင့်ရဖို့ ဘာ ပြဋ္ဌာန်းချက်မှမပါဘူး။ **(Civil Society)** လို့ခေါ်တဲ့ လူထုအဓိက လူ့အဖွဲ့
အစည်းအားကောင်းလာစေမယ့် ဘာပြဋ္ဌာန်းချက်မှ မပါဘူး။

ဥပဒေစိုးမိုးမှုနှင့် ကျားမကန်ဘဲ

ပြီးတော့ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနဲ့ နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်မှုရှိဖို့လိုတယ်။ အဲဒါ ဆက်စပ်မှု ရှိတယ်။ ဒါပေမယ့် စီးပွားရေးတိုးတက်မှုအတွက် အောက်ခြေကကျားကန်ပေးတာက ဥပဒေ စိုးမိုးမှုဖြစ်တယ်။ ဥပမာ စင်္ကာပူနိုင်ငံကို ကြည့်ပါ။ စင်္ကာပူကို ဒီမိုကရေစီလို့ ရာနုန်းပြည့် ကျွန်တော်တို့ ပြောလို့မရဘူး။ ဒါပေမယ့် စင်္ကာပူမှာ ဥပဒေစိုးမိုးမှု ရှိတယ်။ အဲဒီတော့ စင်္ကာပူဟာ စီးပွားရေးတိုးတက်နေတယ်။ တောင်ကိုရီးယားမှာ ဥပဒေစိုးမိုးမှုရှိတယ်။ စီးပွားရေးနဲ့ပတ်သက်လာရင် ဥပဒေစိုးမိုးမှုကို အဓိက အခြေခံအားဖြင့် စဉ်းစားမှာ ဖြစ်တယ်။ ဒီမိုကရေစီကိုမစဉ်းစားသေးဘူးဆိုရင် အနည်းဆုံးတော့ ဥပဒေစိုးမိုးမှုရှိရမယ်။ နအဖ က ဒီမိုကရေစီကို မဖော်ဆောင်သေးရုံသာမက ဥပဒေစိုးမိုးမှုပါ ကင်းမဲ့နေတဲ့အတွက် လူထုဟာ စီးပွားရေးစီးပွားရေး ပြဿနာတွေနဲ့ ရင်ဆိုင်နေရတယ်။

အရင်းအနှီးများတပ်ခေါက်ပြန်ရပေမယ့်

အခု အသံတွေထွက်လာတယ်။ မင်းတို့ ဒီမိုကရေစီအင်အားစုတွေကနေပြီးတော့ **Economic Sanction** ကိုတောင်းလို့ တိုင်းပြည်တွင်းမှာ စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းတွေ ဖြစ်နေတာ။ တကယ်တော့ဒါမဟုတ်ဘူး။ ဒီမိုကရေစီအင်အားစုတွေက စီးပွားရေးပိတ်ဆို့ လို့ ကျပ်တည်းတယ်ဆိုတာက နည်းနည်းလေးပဲရှိတယ်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေ အလုပ် မဖြစ်တာ၊ ရုပ်သိမ်းထွက်ခွာသွားကြတာတွေဟာ ဥပဒေစိုးမိုးမှုကင်းမဲ့တာကြောင့်အပြင် လျှပ်စစ်လို၊ ဆက်သွယ်ရေးလို၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလို အဲဒီလိုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွေ အတွက် လိုအပ်တဲ့ အခြေခံစွမ်းအားတွေကို နအဖကပဲသုံးနေပြီး ကုမ္ပဏီတွေအတွက်၊ လူထု လုပ်ငန်းတွေအတွက် သုံးခွင့်မရတာကြောင့်ဖြစ်တယ်။ ဒီထက်ပိုဆိုးတာက ဘာလဲဆိုတော့ လုပ်ငန်းလည်ပတ်နိုင်ဖို့အတွက် အာဏာပိုင်တွေကို လာဘ်တွေ အမျိုးမျိုးပေးရတယ်။ သာဓက အနေနဲ့ ပြောရမယ်ဆိုရင် စင်္ကာပူကလာရောက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံတဲ့ ရောင်ခြည်ဦး ကုမ္ပဏီနဲ့ နအဖ ဖက်စပ်လုပ်တဲ့အခါ လုပ်ငန်းအောင်မြင်သွားတယ်။ အဲဒီ ကျတော့ နအဖက လေး၊ ငါးနှစ်လည်းကြာရော အဲဒီလုပ်ငန်းကို သွားသိမ်းလိုက်တယ်။ ရောင်ခြည်ဦးကုမ္ပဏီ ပက်လက်လန်သွားတယ်။ လုံးဝပျက်စီးသွားတယ်။ ရောင်ခြည်ဦးကုမ္ပဏီ ထွက် ခွာသွား ရတယ်။ ရောင်ခြည်ဦးကုမ္ပဏီရဲ့သာဓကကိုကြည့်ပြီးတော့မှ စင်္ကာပူကကုမ္ပဏီတွေ အများကြီး ထွက်သွားတယ်။ ဒါ ဥပဒေစိုးမိုးရေးကင်းမဲ့လို့ထွက်သွားတာ။ စီးပွားရေးကို ရိုက် ခတ်သွား တာဖြစ်တယ်။ ဒါမျိုး နောက်မဖြစ်အောင် နအဖရဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံမှာ ဘာပြဋ္ဌာန်းချက်မှ မပါဘူး။

အတွင်းမှာဟောင်းလောင်း

တချိန်တည်းမှာ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုအတွက် အလုပ်သမားအခွင့်အရေးဖက်က လည်းစဉ်းစားဖို့လိုတယ်။ အလုပ်သမားအခွင့်အရေးကို တိုးတက်ရရှိစေဖို့အတွက် ကမ္ဘာ့အ လုပ်သမားအဖွဲ့ချုပ်ရဲ့ နိုင်ငံတကာစာချုပ်စာတမ်းတွေကို ဘယ်လိုဖော်ဆောင်သွားရမယ်ဆို တာ နအဖဖွဲ့စည်းပုံမှာ ဘာမှမပါဘူး။ ကနေ့ ထိုင်းနိုင်ငံနဲ့ နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်တွေမှာရောက် နေတဲ့ အတိဒုက္ခရောက်နေတဲ့ သန်းနဲ့ချီတဲ့ အလုပ်သမားတွေရဲ့အခွင့်အရေးတွေကို တိုး တက်ဖို့အထောက်အပံ့ဖြစ်စေမယ့် ဘာပြဋ္ဌာန်းချက်မှမပါဘူး။

တိုင်းပြည်တစ်ခုဟာ အာဏာရှင်စနစ်ကနေ ဒီမိုကရေစီစနစ် ပြောင်းတယ်ဆိုတဲ့နေရာမှာ ဖွဲ့စည်းပုံတိုင်းမှာပါတဲ့ အခန်းတခန်းရှိတယ်။ အဲဒါဘာလဲဆိုတော့ အသွင်ကူးပြောင်းရေးဆိုင်ရာကာလဖြစ်တယ်။ နအဖဖွဲ့စည်းပုံမှာ ပြီးခဲ့တဲ့ကာလတွေတုန်းကဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ လူထုတွေခံစားနေရတဲ့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုအတွက် အရေးယူဆောင်ရွက်ဖို့ ဘာပြဌာန်းချက်မှမရှိဘူး။ နယ်စပ်ဒေသဒုက္ခသည်တွေ၊ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းတွေရဲ့ ကြီးကြပ်စောင့်ရှောက်မှုအောက်ကနေပြီးတော့ သူ့နေရင်းရပ်ရွာတွေကိုပြန်ဖို့ကိစ္စတွေ ဘာတခုမှမပြဌာန်းထားဘူး။ အတင်းအဓမ္မ ရွှေ့ပြောင်းခံရလို့ ရွာတွေပျက်ရ၊ မြေတွေအသိမ်းခံရ၊ အဲဒီလိုနစ်နာဆုံးရှုံးတဲ့လူထုတွေကို ပြန်လည်ကုစားပေးဖို့ ဘာပြဌာန်းချက်မှမပါဘူး။ အပစ်အခတ်ရပ်စဲသွားတဲ့ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့တွေရှိတယ်။ ဒီအဖွဲ့အစည်းတွေကို ဘယ်လိုလက်နက်တွေ ဖြုတ်ပြီးတော့ လူထုအဖွဲ့အစည်းအသွင်ကူးပြောင်းကြမယ်ဆိုတဲ့ ပြဌာန်းချက်တွေတခုမှမပါဘူး။

နိုင်ငံသားတွေရဲ့ အခွင့်အရေးဆုံးရှုံးမှုတွေကို ကာကွယ်ပေးမယ့် လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်လိုဟာလည်း နအဖဖွဲ့စည်းပုံ ထဲမှာမရှိဘူး။ နောက်အစိုးရအမှုထမ်းတွေ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုကို ကြီးကြပ်စစ်ဆေးမယ့် အွန်ဘတ်စ်မင်လိုမျိုးလည်းမရှိဘူး။ အစိုးရအာဏာပိုင်မဟုတ်တာလုပ်ရင် အရေးယူအပြစ်ပေးမယ့် အုပ်ချုပ်ရေးတရားရုံးလိုဟာမျိုးလည်း နအဖဖွဲ့စည်းပုံမှာ မရှိဘူး။ တခါ ပြည်ထောင်စုတွေမှာ ဖြစ်လေ့ရှိတဲ့ ပြဿနာတွေရှိတယ်။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရနဲ့ ပြည်နယ်အစိုးရကြားမှာဖြစ်မယ်။ ပြည်နယ်အစိုးရ အချင်း ချင်းကြားထဲမှာ ဖြစ်မယ်။ နိုင်ငံရေးပါတီနဲ့ အစိုးရကြားထဲမှာဖြစ်မယ်။ အဲဒီလိုပြဿနာတွေဖြစ်လာရင် ဖြေရှင်း ဆောင်ရွက်နိုင်ဖို့ ပြည်ထောင်စုတရားရုံးမျိုး နအဖ ဖွဲ့စည်းပုံမှာမရှိဘူး။ ဒါပေမယ့် နအဖ ဖွဲ့စည်းပုံအောက်မှာ မတရားတဲ့ဥပဒေတွေ ဆက်ရှိနေတယ်။ လျှို့ဝှက်အကျဉ်းထောင်တွေ၊ အချုပ်စခန်းတွေ ဆက်ရှိနေမယ်။ ဖိနှိပ်တဲ့ယန္တရား အမျိုးမျိုးတွေဆက်ရှိနေမယ်။ နအဖ က ခုနကကိုယ်စား လှယ်ကြီးတွေပြောသွားတဲ့အတိုင်း ဖွဲ့စည်းပုံဆွဲတာ(၁၄) နှစ်ရှိသွားပြီ။ ဒါပေမယ့် တိုင်းရင်းသားအတွက် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်တို့၊ နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးတို့ ဆိုတာတွေဝေးလို့။ တိုင်းရင်းသားတွေရဲ့ စာပေလွတ်လပ်စွာသင်ကြားခွင့်ကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေမယ့် အားကောင်းလာစေဖို့အတွက် ဘာပြဌာန်းချက်မှမထားဘူး။ ပညာရေးအရပြောရမယ်ဆိုရင် လူငယ်တွေရင် ဆိုင်နေရတဲ့ လက်ရှိပျက်နေတဲ့ပညာရေးကို ပြုပြင်ဖာထေးပြီးတော့ အကောင်းဘက်ကို ဦးတည်တဲ့ပညာရေးစနစ်တရပ် တည်ဆောက်ခွင့်ရနိုင်ဖို့ ဘာပြဌာန်းချက်မှ မရှိဘူး။ လူမှုရေး ကဏ္ဍအရ ပြောရမယ်ဆိုရင်လည်းပဲ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုလူကုန်ကူးခံရ၊ ပျော်တော်ဆက်ခံရ၊ တရုတ်မယားအဖြစ်အရောက်ခံရ၊ ထမင်းစားစရာမရှိလို့ ဆံပင်ဖြတ်ရောင်းပြီးတော့ ရုတ်တရက်ကြောင့် ဆံပင်ခိုးဖြတ်ခံရပါတယ်လို့ ပြောရတဲ့ဘဝအထိ ရုန်းကန်နေကြရတဲ့ အမျိုးသမီးတွေကို လူမှုရေးအရကာကွယ်စောင့်ရှောက်ဖို့၊ အထောက်အပံ့ဖြစ်ဖို့ ဘာပြဌာန်းချက်မှမပါဘူး။

နိဂုံး

ခြုံငုံပြောရရင် နအဖဖွဲ့စည်းပုံက လူထုအတွက် ဘာတခုမှမရစရာမရှိဘူးလို့ အတိအကျပြောချင်တယ်။ ဒါပေမယ့် ဆုံးရှုံးစရာတွေချည်းဘဲ။ အောက်ခြေတပ်မတော်သားတွေနဲ့